

Jak zemřel můj otec

■ **Obrazky z obyčejného života Bruno Steinera - 3.**

Válka skončila i pro Žihle. Jak probíhal návrat původního českého obyvatelstva do městečka? A dopouštěl se někdo násilí na civilním německém obyvatelstvu? Tyto otázky jsme položili Bruno Steinerovi. „Protože se ze Žihle před válkou jen málokdo odstěhoval, neměl se ani kdo vrátit. Přišly cizí, více české rodiny a obsadily jako noví vlastníci všechny seldácké dvory. Zda tyto české rodiny žily do roku 1938 v Sudetech nebo někde jinde, mi není známo.

Ačkoli jsem patřil k německé mládeži, měl jsem dobré vztahy s českými kluky. Mně osobně jakákoli křivda spáchaná nebyla, k žádnému násilí nedošlo. Oproti tomu ale některé chlápce znáš vesnice byly zatýkány, týráni a mučeni. Na mých dvou sestřích se nikdo ničeho nedopustil. Dálka hrořivé poválečné období prožívali moji rodiče. Dne 8. května 1945 byli matka i otec zatčeni. Tři dny byli v Žihle bez jídla zavězeni. Týráni ale v Žihle nebyli. Zde musím říci, že ačkoli místní policista Svoboda žil během války v Žihle se všemi v přátelství a byl stálým

že a také u nemocných tuberkulózou. V noci seděla v sátech na bobku na cementové podlaže, přikryta kabátem. Na spánek nebyl pomyslén, neboť každých pět minut se objevovala stráž. Mužům a chlapcům od 14 let se dávalo hůr. Byli denně ráno a večer bití a týráni, těla měli neustále zakrvácená, nohy a ruce plné podlitin a bouli. Když to ztrácelo napadlo, pokračovalो bití i v noci. Přes den musel můj otec pracovat v mlékárně. Asi po dvou týdnech měli oba rodiče první vstřechy. Museli podepsat protokol v českém jazyce. Co tam stálo, se nikdy nedověděli. Dne 23. května 1945 byli matka a otec rozděleni, aby pracovali na dvořech osadilců v Cernovicích. Oddělena od rodiny pracovala matka 14 hodin denně bez mzdy. Měla ale dobré ubytování a dostávala hodně dobré jídlo. My děti jsme jí mohli povděčit navštívit a také my jsme od této rodiny dostávaly domů jídlo. Matka byla o Vánocech 1945 propuštěna a mohla se vrátit do Žihle. Otec byl 13. července 1945 s ostatními muži převezen do Žihle, aby vykopali mrtvé z masového hrobu vedle hřbitova. Vše se dělo za velkých veder. Mrtvoly byly umyty a připraveny k vyšetřování, které prokázalo, že lidé ne-

zemřeli zastřelením nebo zavražděním, ale vyhladověním. Mrtví byli tři čtvrtin Němci, asi čtvrtina cizinců mezi nimi jediný Čech. Můj otec a dřívější starosta Žihle Franz Ulm museli pak během pauzy na oběd vykopat venku za zdi nový hrob. Oba pak byli ve stodole bití až skoro k smrti. Franz Ulm byl v mladohrozdce, ale přežil. Můj kráček jící otec se musel vláci asi sto metrů k hrobu, který sám vykopával, musel si do něj lehnout a potom byl třemi ranami zastřelen. Proč, to jsme se nikdy nedověděli. Kdo ho zahrabal, vím. Vraty byly zámekník Nowak ze Žihle, kterému můj otec během války půjčoval peníze, a jeden partyzán jménem Rosmar, který byl později přednostou stанице v Žihle.“

(dokončení přístě)

Bruno Steiner

Je právě Váš životní příběh ještě zajímavější, než ten, který jste právě dočetli? Napište nám o sobě! Vaše vpravování rádi zveřejníme. Pište na adresu autorky této rubriky: Květa Tošnerová, tiskárna Svoboda Těš, Poštovní schránka 124, 440 01 Loupy.

Nehádejte se, jeden druhého potřebujeme

Zaujalo mne, že se kriminalističtí odborníci znovu vracejí k záhadnému pádu z kniha, který ukončil život Jana Masaryka. Většina národa je přesvědčena, že šlo o vraždu. Na tohoto příjmeného politika do dnešné láskou vzpomínám. Setkala jsem se s ním, když na pozvání přijel roku 1947 do Slavětína. Nejdříve jeho delegace zastavila u Sokolovny, kde byl přivítán po staru „chlebem a solí“. Poté se návštěva odebrala na radnici, kde byl přivítán zástupci obce a zapsal se do Pamětní knihy. V doprovodu se pak odebral k pomníku T. G. Masaryka a zůstal na tribuně. Následovala ho celá výprava MNV Slavětín v čele s předsedou ONV Loupy panem Randákem, legionáři J. Slik a pan Zahradka a ostatní hosté. Jan Masaryk nejdříve promluvil o T. G. Masarykovi, aby odhalil jeho bustu, která byla před rokem 1947 zničena. Byla jsem na tribuně se sokoly a slyšela, jak Jan Masaryk říká: „Nehádejte se, jeden druhého potřebujeme.“ Byl úžasně milý a já ho zbožňovala. Moc jsme si přáli, aby zůstal po projevu ve Slavětíně. Ale řekl nám: „Strašně rád bych zůstal. Jsem tu na vesnici poprvé a nesmím se mi tady líbit. Ale odpuš-

te, zůstat nemohu, musím do Prahy na fotbal ČSR - Polsko. Fotbalisté hrají pod můj zástíto.“ Viděla jsem pak záběry z fotbalu v novinách a skutečně na tribuně byl. Přítel rok 1948. Jan Masaryk zemřel a my, zástupci MNV Slavětín, jeli na pohřeb. Málokdo ví, že my ze Slavětína jsme na pohřbu byli, abychom uctili Masarykovu památku. Vezli jsme šerťácký věnec, který jsme nechali udelat v zahradnictví v Líbochovicích, a hlavně delegátčenkou, bez níž bychom nebyli v Praze přijati. Dostali jsme se díky ní až do muzea. Tam nás přijali pořadatelé a my mohli až nahoru, kde již byl přítaven katafalk s trnovou korunou a spousta věnců. Po oznámení, že již příjždí rakev s Janem Masarykem, jsme však museli odejít pryč. Zůstali jen členové vlády a hosté. Stáli jsme u Domu potravin, kde bylo vše pěkně vidět: jak přijelo auto avystoupila Hana Benešová a Alice Masaryková a odebraly se do muzea. Posmrtněním projevu opustila rakevu v Janem Masarykem budova a vydala se na právod Prahou. Hned vedle nás, Slavětínských, byla delegace z Hodonína. Když jela rakev okolo, do jednoho poklekli a začali se

modlit. U spánku zesnulého politika byla položena kytička konvalinek a všichni jsme byli přesvědčeni, že ukryvá ránu po střele. Nevěřili jsme, že

Letos 7. března tomu bylo deset let, co byl slavětínský památník TGM opět odhalen. Stálo se tak za účasti předsedy vlády Petra Píharta, kanceláře Karla knížete Schwarzenberga (na snímku) či generálního vikáře litoměřické diecéze P. Milana Bezděka. Už třetí masarykovská busta pro Slavětín byla vytvořena devatenáctiletým brněnským sochařem Jím Jím Markem.

Nové stanoviště hlaváčku jarního

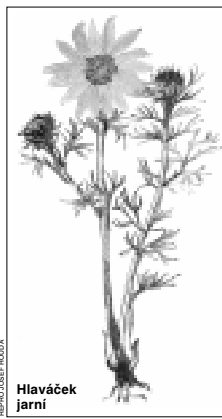
■ **Rostlině ublížila intenzivní zemědělská činnost**

Hlaváček jarní (Adonis vernalis) patří mezi známá společenstva. Hvězdicovitě velké květy s tvárnou žlutou až zlatou barvou do kraje a lákají k nezákonnému utrhnutí. To je trvalka, v zemi má oddenek, lodyha je prímá, nevysíje se (25 až 30 cm vysoká), odedná úzce čárkovitými listy. Plod tvoří zobánkaté nažky nahlučené do stroubku. Celá rostlina je jedovatá, pasoucí dobytek se hlaváčku vždy vyhně a někdy mu. Rostlina je chráněná, patří mezi ohrožené druhy. V letech 1994 až 1997 mapovala Agentura ochrany přírody v Ústí nad Labem současně rozšíření hlaváčku jarního v severozápadních Čechách. Po revizí historických lokalit bylo v žateckém Pohřbí, lounském Středohoří, v okrese Most, v labském Středohoří, Ústeckém kotlíne, dolním Pooohří, v líbocho-

vické tabuli a podřípské tabuli celkem jeho 53 lokalit. I přes vysoké číslo je zjištěný stav alarmující úbytkem lokalit na polovinu. Příčinou úbytku je těžba a devastace lokalit, omezená pastva, zalesňování, nástup plevelných rostlin v důsledku používání umělých hnojiv a pesticidů a v poslední řadě i sběr a rypání rostlin. Při botanizování a houbaření na kopcích v části lounského Středohoří (mezi obcemi Charváče, Chraberce a Mnichovský Týnec), mezi něž patří krásné dvojvrší Pobidnice, známé také jako Kreuzberg (Kříž, 384 m) a Kleiner Berg (Malý vrch, 374 m),

jsem k nemalé radosti zjistil, že tu hlaváček jarní šíří a nalezl útočiště na širokém valu, táhnoucím se od Kříže k silnici Mnichovský Týnec - Líbteves z jedného do druhého kilometru. Bohaté společenstvo hlaváčku se uchytilo v počtu několika stovek jedinců v místech, kde je kmenitý val zatrávněn dny a není stíněn obvyklými keři a stromy. Až deset metrů široký val byl v minulosti pravděpodobně vytvořen snesenými čedičovými kameny z poliček, kde se dříve pěstovalo ovoce nebo jádra. Kromě hlaváčku jarního tu na něm a běžný petrkliček a kozinec cizrnový. Z keří v hořejší části šipek, trmky, slivoh, hloh, svída, aje i vzácnější skalník a kalinu tušalaj. V dolější části, kde je větší vlhkost, je běžná liska, třešň ptačí, jilm, babyka a jasan.

Josef Houda

Hlaváček jarní

svatí kostelů a kapli lounska, žatecka a podbořanska

Téměř v každé z vesniček okresu narazíme na kostel nebo kapli. Doklad náboženského citění našich předků, jejich soundělosti s krajem, v němž se narodili a žili. Je přiznáním pro dnešní dobu, že stav mnoha těchto památek je katastrofální.

■ **SLOVO ÚVODEM**

Jen někde zůstaly kaple či kostelky po opravě živými budovami; největší případ jsou opouštěny k chátrání. Příkladem může být kaple Svatých Jana a Pavla v Oplotech na Podbořansku, opravená před lety společnými silami státu, církve a města Podbořany. Nákladně rekonstruovaný objekt měl pár měsíců hezký vzhled, dnes mu nezůstalo ani ten. I téměř jím zedníkem se nikdy nepodaří vdechnout objektu duši. To by mělo být úkolem nás, kteří ve městech avěsničkách jsme. Jenže kostely a kaple jsou pro nás spíše architektonickou památkou, zajímavou stavbou - a jen výjimečně místem vyznání víry, prostorem pro komunikaci s Bohem. I proto jsme se rozhodli prosvětlení za vesnici a zmapovat, jak na tom naše kaple a kostely jsou. Než se pustíme do díla, je nutné říci pár slov. Léta jsou naše noviny kritizov-

vány, že hovoří o kostelích a kapličkách. Dáváme nepřijímané vzdolžedům. Odmítáme podobná nařčení z několika důvodů. Především - policejní statistiky prokazují, že pachatelé krádeží a vloupání jsou u nás nejčastěji lidé z Chomutovska a Teplicka. Není výjimkou, že si mohou občas v našich novinách něco přečíst, ale představa, že kupují Svobodný hlas a do detailu zkoumají každou zmínku o nějaké památkě, je nepřehnaná. Kdyby ho chtěli, určitě by stále znovu nevykrádali kostel svatého Bartoloměje na Smolnici, který byl vypáčen za posledních dvanáct let téměř dvacetkrát, přestože už tam už není co ukrást. Druhým důvodem, pro který odmítáme souvislost mezi články ve Svobodném hlasu a krádežmi v kostelích, je, že Svobodný hlas čerpá informace z otevřených pramenů - z knih a časopisů, které vyšly a jsou běžně přístupné komukoli. Může si je

tam najít kdokoli - my i zloději. Píše-li Svobodný hlas o památkách a jsou-li kostely vykrádány, neznamená to, že ke krádežím zloději navádíme. Ještě málokdo. Objevte-li v našem soupisu jakoukoliv nejasnost nebo nepřesnost, případně nenajdete-li v něm tu svoji kapličku, dejte nám vědět. Všechny informace jsou pro nás důležité.

1. ČTRNÁCT SVATÝCH POMOCNÍKŮ

Jen tři církevní památky v lounském okrese (kaple v Mřadících a Brlohů a kostelík v Lounech) jsou zasvěceny Čtrnácti svatým pomocníkům. Jde o skupinu světců, v naprosté většině mučedníků, ke kterým se modlí věřící zejména v Čechách a Německu, ale i v řadě jiných zemí Střední Evropy. Uctívání čtrnácti svatých přišlo z Německa. Věřící jsou přesvědčeni, že těchto čtrnácti světců má zvláštní moc a chrání před nebezpečím, nemocemi a nehodami. Kterí svatí mezi čtrnácti pomocníky patří: Blažej, biskup a mučedník, ochraňuje před krádežmi mu-

chemi; Jiří, mučedník, patron vojáků; Erazim, biskup a mučedník, patron těhotných žen, ochraňuje před nakazlivými chorobami a bolestmi těla vůbec; Vít, mučedník, ochraňuje před zemeřtřením a bouřkami; Markéta, mučednice, patronka těhotných žen; Kryštof, mučedník, byl uctíván zejména u bahem morových ran jako ochránce proti nenadálé smrti; Pantaleon, lékař a mučedník, přimlouvá se při u Boha za věřící při jakékoli nemoci; Cyriak, mučedník, pomáhá při přestát pokušení; Jiljí, poustevník, modlí se k němu nemocní; Eustach, vojvodce a mučedník, ochraňuje všechny pocestné a nepravdivě pronásledované; Diviš, biskup a mučedník, ulevuje při bolestech hlavy; Katerina, mučednice, prosí při u Boha za všechny, kteří mají duchovní potřeby; Achát, biskup, ochraňuje před pokušením; a Barbara, mučednice, při odstraňuje nebezpečí hroziící tělu i duši, u umírajících přispívá ke šťastnému přijetí nejvyšší svátosti před smrtí. To je Čtrnácti svatých pomocníků.

O včelaři Oettlovi z Podbořanska

■ **Jak dnes zapomenutý kněz položil základy včelařství**

Lidská paměť je krátká a bývá dost nevděčná, když často pomijí zasloužilé osobnosti a uchovávat vzpomínky na osoby zcela jiného ráze. Jednou ze zajímavých postav bouřlivého a pracovitěho 19. století byl P. Johann Nepomuk Oettl, nadšený včelař - praktik a neúnavný propagátor včelařství

■ Új jako makovice

Po neradostném a chudém dětství v Dolanech (narozen 1801) absolvoval kněžský seminář v Litoměřicích a v roce 1830, vesvých devětatadvaceti letech, byl vysvěcen na kněze. Až do té doby se jeho život nijak nelišil od tisíců jiných mladých mužů, nacházejících své poslání skromně zajištěním v řadách světského kněžstva. Během krátké doby, kdy působil jako kaplan v Libědicích, se ovšem ve farni zahrade seznámil s chovem včel a stal se jeho nadšeným zastáncem a obdivovatelem - doslova mu zasvětil celý život. Včelí új patřil v té době v oblasti severozápadních Čech k vybavě fáry stejně neodmyslitelné jako třeba makovice na kostelní věži. I mezi faráři byla celá řada včelařů. Na mladého Oettla nejvíce zapůsobil příklad proslulého P. Jana Dzierżone, který na fare v Karlovicích sestavil nový typ úlu a zkoumal život včelstev. V roce 1834 se Oettl stal lokalistou v Mětkalově, dnes již neexistující vsi u Doupuva, a kromě praktického chovu včel se věnoval i technickému zokonalování úlu. Mladý kněz byl ovšem často překládaný najině fáry, což mu na jedné straně ztěžovalo dlouhodobější práci, na straně druhé díky tomu horlivě šířil osvětu na vesí místech.

■ Ve Včelím domově

Ve 30. a 40. letech 19. století vystřídal fáry v Turci, Radčevsi a Bušovicích a všude v diskusích se sedláky obhajoval potřebu chovu včel v jeho význam pro zemědělství, ačkoli nezanebával ani péči o duchovní správu vesvých vesnic. Mezi ostatními faráři nalezl několik spřízněných duší, zejména podbořanského duchovního správce P. W. Bartha, a společně usi-

lovali o celkové zlepšení včelařství v Čechách. Výsledkem především Oettlových snah bylo založení dvojjazyčné Jednoty pro povzneseí včelařství v Čechách, uskutečněné před sto padesátí lety roku 1852 v idylkém prostředí zámečského parku v Krásném Dvoře. Myšlenka našla značný ohlas, Oettl byl jednomyslně zvolen prvním předsedou Jednoty a začal vydávat včelařský časopis. Národní rozpor ovšem spolkou navzdory původním představám brzy dodaly jednoznačné německý ráz, takže o dvanáct let později bylo založeno „První český včelařský spolek v Chrudimí“ a Oettlův časopis „Bienenwatter aus Böhmen“ zůstal omezen na jazykově německou oblast Čech. Na valné hromadě spolku o deset let později, kde bylo přítomno přes třístovky včelařů, Oettl rezignoval kvůli dlouhodobé nemoci na předsednickou funkci a zůstal pouze čestným doživotním předsedou. Odešel na odpočinek do Brodů, kde se ve svém „Včelím domově“ doslova obklopl včelami a kde také v roce 1866 zemřel.

■ Nejlepší větev

Jeho nejznámějším dílem je kniha s poetickým názvem „Vítek včelař a spolu otekar“ z roku 1848, vydaná český a německý, v jehož zásluhu o povzneseí včelařství ocenil zvláštním uznáním císař František Josef I. a několik spolků obdobného zaměření. Ačkoli Oettlovo jméno dnes upadlo prakticky v dokonalé zapomnění, jeho význam pro zemědělství, ačkoli nezanebával ani péči o duchovní správu vesvých vesnic. Mezi ostatními faráři nalezl několik spřízněných duší, zejména podbořanského duchovního správce P. W. Bartha, a společně usi-

Jan Mareš

řádky z Austrálie

■ Víkend na kole

Quokk jakožev místních inzertních novin, kde můžete zdarma inzerovat téměř cokoliv (obdobna náš Annonce). Vychází jednou týdně v noci ze středy na čtvrtek a místní tvrdí, že ve čtvrtek v poledne už jsou všechny dobré kaufy pryč. Doma mi říkali: „Nevěř všemu, co ti kdo napovídá“, a tak jsem se v sobotu v poledne přes sekci sport, kola a silniční kola dostal k telefonárnímu číslu (které jsem vyseparoval především podle požadované ceny) a po krátkém rozhovoru i k příslušné adrese. Za pár minut mifím vlakem směrem centrum.

Je čas vykoušet, jak fungují místní autobusy - možná je to poslední příležitost. Si beru, že by byl obchod úspěšný, si přepnu cyklistickou helmou, kterou jsem si přivezl z Čech. Tady je cyklistická příbna povinná bez ohledu na typ kola, druh cesty a věk. I autobusy fungují. Kolo, i když bylo velikosti tak pro dost mladšího brácha, jezdilo bezpečně a po výměně zadního pláště kuse bývalého majitele a vyvážením na první jízdu. Teprve teď si začínám uvědomovat, že Perth není vůbec žádná placka.

Je neděle, 48 hodin po přiletu. Stále mi ještě není úplně nejlip, ale kolo mám a teď už není nic, co by mne zastavilo na cestě k oceánu. Půjčuji si mapu, abych bloudil co nejméně (bez úspěchu). Cesta mi trvá přes dvě hodiny, ale mám takové příjemné objevitelské a dobovatelské poci. Poslední kopeček... To je nádhara! Modrozeelená voda, písčnatá pláž, kam oko dohlédne posetá malými mušličkami, potřebné vlny. Zamykám kolo a hned to jdu vykoušet - teploučká voda, písčnatý přístup do moře, idylka. Blbnu chvíli ve vlnách, vlny si nepřipouštím, že by ve vodě mohl být nějaký ty mořské potvory. Jediným predátorem ve vlnách můj bloký krk a tak usadím zpět na kolo a hodnovou projíždkou podél pobřeží se jedu podívat k Labutu řece, jejíž delta dává Perthu zcela ojedinělou polohu. Na cestě domů zkouším místní cyklostezky, jejichž síť se neustále rozrůstá. Mám to tak akorát - asi 70 kilometrů v nohách za víkend na malém kole po přírodních cyklistické abstinenci by mohl stačit, abych se na první den ve škole pořádně vyspal.

Michal, Perth

Najdete-li je někdy na obrazech, je pravděpodobné, že jejich bude patnáct. Často totiž s nimi bývá i Panna Maria, veliká pomocnice křesťanů a světicé, jejíž prmluva má prý u Boha velkovýznam. Irové pro změnu ke čtrnácti pomocníkům přidali jiného patnáctého - svatého Magna. Magnus je patronem obchodníků s rybami. Původně byl

loupežníkem, ale obrátil se na víru. V roce 1105 ho jeho příbuzní ve sporu o dědictví zavraždili a Magnovy ostatky se dostaly až do Prahy.

Jaká je historie tří jmenovaných církevních staveb, zasvěcených Čtrnácti svatým pomocníkům, si povíme přístě. **Přístě: HOSPODNÍK-BEZDĚKOV**

Průvod při Božím Těle v Lounech u kostela Čtrnácti svatých pomocníků v Lounech v roce 1928.